

Cirkulärnr: 2000:52
Diariernr: 2000/1330
P-cirknr: 2000:2-9
Nyckelord: pension
Handläggare: Cajsa Linder
Sektion/Enhet: Förhandlingssektionen
Datum: 2000-05-16
Mottagare: Kommunstyrelsen
Personalfrågor
Ekonomi
Rubrik: Översikt kring ett antal frågeställningar med anledning av PFA 98
Bilagor: Översikt kring ett antal frågeställningar med anledning av PFA 98 samt Tidplan - pensionsval

UPPGIFTER FÖR CIRKULÄR DATABASEN

Ändra ej på fältnamnen!

SLUT UPPGIFTER FÖR CIRKULÄR DATABASEN

Personalpolitik: 2000:2-xx9

Nyckelord: pension

Förhandlingssektionen
Cajsa Linder
Finanssektionen
Ulf Lennartsson

2000-054-1916

[Kommunstyrelsen](#)

[Personalfrågor](#)

[Ekonomi](#)

[Personal](#)

[Ekonomi](#)

KS

PFA 98 – en sammanfattande översikt kring ett antal frågeställningar med anledning av PFA 98

Pensions- och försäkringsavtalet – PFA 98, trädde i kraft 1998-01-01. Avtalet innehåller tjänstepensionsbestämmelser, vilka huvudsakligen berör anställda som är födda 1938 eller senare och som har en grupp 1-anställning enligt Allmänna bestämmelser. Avtalet reviderades i en överenskommelse i mars 2000.

De som är födda 1937 eller tidigare samt de som har avgått med rätt till ålderspension enligt det gamla pensionsavtalet PA-KL omfattas även fortsattningvis av PA-KL. Övergångsbestämmelserna gör att även andra grupper av anställda kan omfattas av PA-KL.

PFA är i huvudsak ett avgiftsbestämt system till skillnad från det äldre pensionsavtalet – PA-KL – som är ett förmånsbestämt system. Enligt PFA ska varje arbetsgivare avsätta en årlig avgift till den anställdes framtida ålderspension. En del av avgiften avsätts till en individuell del där den anställde själv väljer hur pengarna ska förvaltas. Resterande del förvaltas av arbetsgivaren. Storleken på ålderspensionen beror sedan på storleken på de avsättningar som gjorts under åren och hur dessa har förräntats.

I PA-KL är ålderspensionen istället utformad som ett löfte om en viss nivå i förhållande till slutlönen, förutsatt en viss intjänandetid. Vid avgången samordnas sedan tjänstepensionen med bland annat ålderspension från det all-

männa pensionssystemet och resterande ålderspension betalas ut av arbetsgivaren.

Dessa stora skillnader mellan de olika systemen har radikalt påverkat pensionsadministrationen i kommunen, inte minst det individuella valet. PFA Pensions- och försäkringsavtalet – PFA, förutsätter dessutom att kommunen fattar beslut i ett antal frågor, bland annat om storleken på den individuella delen. Avtalet ger även möjlighet för den som kommun som önskar, att göra vissa avvikelser från pensionsbestämmelserna.

Utöver ovanstående är kommunen skyldig att ta fram föreskrifter m.m. för kommunernas medelsförvaltning för pensionsändamål. Genom ett tillägg i kommunallagen är kommunen dessutom skyldig att ta fram föreskrifter m.m. för kommunernas medelsförvaltning för pensionsändamål. Det finns även krav på redovisningen av de avsättningar som skall göras i kommunernas balansräkning m.m. med anledning av införande av den s.k. blandmodellen.

Sammantaget innebär detta en mängd frågor som kommunen har att ta ställning till, vilket omfattar såväl praktiska som ekonomiska och personalpolitiska aspekter. Samtidigt måste en pensionsadministration byggas upp för att klara den rent praktiska hanteringen. För att underlätta det arbetet med olika pensionsfrågor har följande bilagda översikt tagits fram över de frågor som kan/bör beaktas i sammanhanget.

Översikten, eller "checklistan", är bland annat ett resultat av de frågor som den Särskilda arbetsgruppen för information om PFA har lyft fram och frågor i övrigt som vi fått från kommuner. Nedanstående text/Bilagda PM gör inte anspråk på att vara heltäckande. Den får istället ses som en hjälp på vägen med att tänka igenom och kartlägga de konsekvenser på såväl kort som på lång sikt som pensionsavtalet får på kommunens ekonomi, dess anställda och på administrationen i stort.

Arbetet med pensionsadministrationen kan det vara lämpligt att lägga upp en strategi – så att man samtidigt får en tidplan för de formella beslut och andra ställningstaganden som krävs. Ett förhållande som påverkar tidplanen är om storleken på den individuella delen ska prövas innan ställning tas till frågan om förvaltning av medel eller om det spelar någon roll. Lagändringarna om medelsförvaltning fastställdes nämligen innan det nya pensionsavtalet var klart.

Oavsett om man i kommunen först formellt tar ställning till den individuella delen och därefter beslutar om omfattning och form för medelsförvaltning bör båda frågorna vara genomgångna, underlag samtaget e.t.c. för att kunna pröva olika konsekvenser ekonomiskt och personalpolitiskt av olika alternativ.

De huvudområden som vi valt att kommentera är:

1. Ekonomiska aspekter

2. Administration

Formaterade: Punkter och numrering

[3. Individuella valet](#)

[4. Information](#)

[5. Avvikelser från pensionsavtalet](#)

[6. Delegering](#)

[7. Avgång med pension i särskilda fall, chefslösningar](#)

För att inte belasta texten i onödan har vi förutsatt att läsaren är bekant med pensionsavtalet, liksom annan berörd lagstiftning. Frågor

Frågor med anledning av detta cirkulär besvaras av

offentlig upphandling

Ulf Palm tel: 08 – 772 44 32

pensionsavtalen

Åsa Hollmén tel: 08 – 772 47 26,
Anna Lind tel: 08 – 772 47 55 och
Cajsa Linder tel: 08 – 772 47 61

pensionsmedelsförvaltning

Ulf Lennartsson tel: 08 – 772 47 21

redovisning av pensioner

Anders Nilsson tel: 08 – 772 42 35

skattefrågor

Jan Svensson tel: 08 – 772 42 29

SVENSKA KOMMUNFÖRBUNDET

Förhandlingssektionen

Staffan Löwenborg

Cajsa Linder

Bilagor

Översikt kring ett antal frågeställningar med anledning av PFA samt
Tidplan – pensionsval

1. — Ekonomiska aspekter

~~För kommunen/arbetsgivaren är det främst pensions- skulden, årliga kostnader, likviditetsfrågor (som beror på avgifternas/utbetalningarnas storlek) samt avkast- ningen på de tillgångar kommunen väljer att förvalta som är de viktigaste ekonomiska aspekterna.~~

~~För individen/arbetstagaren är det främst avkastningen av den individuella delen och dess påverkan på den framtida pensionen samt skatteeffekter som är av in- tresse.~~

~~I pensionsbestämmelserna § 8 anges att 3,4 % under och 1,0 % över inkomsttaket ska avsättas i pensionsavgif- ter. Utöver dessa avgifter tillkommer avgifter som anges i HÖK, ÖLA och CÖA, i deras centrala och lokala protokollsanteckningar. Minst 1,0 % av pensionsavgif- terna, både under och över inkomsttaket, ska avsättas till den individuella delen från och med 2000.~~

~~Många av nedanstående frågeställningar hänger sam- man med arbetsgivarens möjlighet att sätta av mer eller ej än denna procentenhet.~~

~~Frågor med anledning av storleken på den individuella de- len.~~

~~Pensionsskulden påverkas av storleken på den indivi- duella delen. Om man lämnar ut mer än minimum så be- gränsar man avsättningen i kommunen och därmed också uppräkningsen med statslåneräntan och pen- sionsskuldens ökning begränsas.~~

~~Vilket är mest fördelaktigt för kommunen, att få en lägre pensionsskuld eller att begränsa andra skulder?~~

~~Vilka likvidmässiga förutsättningar och skäl finns för kommunen att lämna mer än minimum, dvs. en (eller i vissa fall 1,1) procentenhet till den individuella delen? Har kommunen likvida tillgångar för att lämna ut mer? Observera att löneskatt också ska betalas på det som betalas ut. Finns det även tillgångar för kommande år eller måste man återgå till minimum av det skälet? Måste~~

Formaterade: Punkter och numrering

~~kommunen till och med låna för att lämna ut mer än minimum? Kan det motiveras och ställas mot andra skäl för att lämna ut mer?~~

~~□ Vilka kostnadsmässiga effekter får det för kommunen dels att lämna ut minimum och dels att lämna ut mer? Kostnaderna för löneskatten skall periodiseras varför det kostnadsmässigt blir neutralt vad gäller den delen (se vidare Rådet för kommunal redovisning, Rekommendation Nr 5 1999 "Redovisning av särskild löneskatt på pensionskostnader" vilken återfinns på adress <http://www.rkr.a.se>). Om kommunen lånar för den individuella delen tillkommer en extern räntekostnad.~~

~~□ Om kommunen beslutar att mer än en procentenhet ska skickas iväg till den individuella delen måste detta ske före den 30 september under intjänandeåret, eftersom de anställda ska informeras om beslutet senast den 30 september samma år. Beslut om att pensionsbehållningen från åren 1998 och 1999 ska skickas iväg till den individuella delen måste tas senast den 30 september 2000.~~

~~□ Hur hanteras chefslösningar och pensionsavlösningar i särskilda fall? Vilka är de acceptabla kostnaderna för sådana lösningar?~~

~~Frågor angående avkastning och förvaltningsform när väl den individuella delen bestämts.~~

~~□ Det som inte betalas ut individuellt kvarstannar i kommunen med krav på skuldavsättning av motsvarande belopp i balansräkningen och uppräknings med ett genomsnitt av statslåneräntan.~~

~~Hur ska pensionsbehållningen hanteras med hänsyn till kommunallagens krav (8 kap, § 3 a) om särskilda föreskrifter för medelsförvaltning? Ska medlen återlånas, förvaltas i egen regi eller externt? Finns kompetens att i egen regi förvalta dessa medel på ränte- och aktiemarknaderna?~~

~~□ Vid extern förvaltning krävs omfattande policy, placeringsreglemente som en del av föreskrifterna. Vilket arbete och vilka kostnader är detta förenat med?~~

Formaterade: Punkter och numrering

Hur ska beslutsprocessen se ut och den politiska förankringen?

~~□ Om kommunen väljer att placera dessa medel externt (diskretionär förvaltning, egna placeringar etc.) förväntas en avkastning på medlen. Eventuell överavkastning förfogar kommunen — arbetsgivaren över.~~

~~□ Hur skall eventuell överavkastning hanteras? (Den är ju en realitet först när placeringar realiserats) Skall den sparas för att klara en eventuell framtida underavkastning eller ska den tas in i verksamheten och bidra till finansieringen av denna?~~

~~Vid överavkastning som realiserats och läggs till de finansiella tillgångar som avsatts för att motsvara pensionskulden/avsättningen kommer det av redovisningen att framgå att kommunen har finansiella tillgångar som överstiger summan av avsättningarna.~~

~~Hur ska det motiveras? Vill man betrakta det som en tillgång avsedd att delvis täcka även den ansvarsförbindelse kommunen har för pensionsåtaganden till och med 1997?~~

~~Vad händer om kommunen råkar ut för en underavkastning? Är man beredd att då ta från verksamheten för att matcha uppräkningskostnaden med statslåneräntan?~~

~~□ Beakta eventuella fördelar med att gå samman med andra kommuner vid upphandling av extern förvaltning, utformning av föreskrifter etc. Vem ska göra arbetet, ska konsult anlitas?~~

~~□ Hur gör den kommun som inte placerar externt utan väljer att återlåna medel motsvarande avsättningen (för att begränsa andra lån eller finansiera investeringar)? Hur ska kommunen klara de löpande pensionsutbetalningarna utan att ha externa tillgångar som kan disponeras. Klarar kommunen i en framtid att finansiera utbetalningarna?~~

Formaterade: Punkter och numrering

Finns kommunala tillgångar i balansräkningen som kan säljas för att skapa likviditet för dessa utbetalningar? Eller måste kommunen låna till utbetalningarna vissa år?

Om återlån använts för att minska befintlig låneskuld eller undvika extern upplåning för investeringar vissa år för att senare låna till pensionsutbetalningar, kan det ses som en uppskjuten extern upplåning.

Frågan är om det finns någon risk för att det i framtiden kan bli svårare för kommunen att (till rimliga kostnader) få tillgång till kapitalmarknaden?

Frågor angående beslutsprocessen

Hur ser beslutsprocessen ut vad gäller den individuella delens storlek m.m.? Vilken delegationsordning finns i detta fall eller måste det till förändringar i denna ordning?

Formaterade: Punkter och numrering

Vad gäller föreskrifter för medelsförvaltning är det kommunfullmäktige som ska besluta enligt kommunallagens 8 kap 3 a §.

Frågan är hur eventuella ändringar i föreskrifter m.m. initieras och bereds? Vad säger kommunens delegationsordning? Vilka detaljer i föreskrifterna kan delegeras och till vilket behörigt organ? Det gäller t.ex. placeringsreglemente, riskbegränsningar, riskmätning, uppföljning, administrativ hantering m.m.

Frågor angående externredovisningen

I en not till balansräkningen ska kommunen informera om hur stor del av den bokförda pensionsavsättningen som är placerad som finansiella tillgångar och hur stor del som återlånats. I höst förväntas Rådet för kommunal redovisning komma ut med en rekommendation om den närmare utformningen av denna not.

Formaterade: Punkter och numrering

Den bokföringsmässiga värderingen av finansiella tillgångar påverkas av kommunens placeringspolicy och

~~övriga regelverk för dessa placeringar. När placeringarna har ett uttalat långsiktigt syfte kan de klassificeras som anläggningstillgångar (anskaffningsvärdet), i annat fall ska de klassificeras som omsättningstillgångar (lägsta värdets princip).~~

~~2. — Administration~~

~~För att begränsa kostnaderna vad gäller administrationen av PFA krävs en god planering med bra framförhållning. Nedan berörs några frågor att ta ställning till i sammanhanget. Beslut inom övriga huvudområden i denna PM påverkar självklart administrationens utformning.~~

~~Värt att nämnas är att flera kommuner har valt att samarbeta i pensionsfrågor för att samla kompetensen, få stordriftsfördelar och för att få en starkare ställning vid bland annat upphandling.~~

~~Vid köp av pensionstjänster av olika slag måste lag (1992:1528) om offentlig upphandling — LOU — beaktas. På grund av lagens komplexitet har den kommenterats i en egen underrubrik i detta avsnitt.~~

~~Hur mycket av administrationen vill kommunen hantera själv?~~

Formaterade: Punkter och numrering

~~Vilka delar kan läggas ut externt?~~

~~När upphandlingen görs — är det en administratör ni behöver för samtliga arbetsuppgifter — eller lämpar sig vissa delar bäst för en marknad medan andra utförs bättre av andra aktörer? Exempelvis kan man skilja den administratör som hanterar det individuella valet från den som hanterar pensionsutbetalningar eller kapitalförvaltning.~~

~~Avtalets krav på information ställer stora krav på administrationen. I § 4 i pensionsbestämmelserna (PB) står att "Arbetsstagare ska fortlöpande informeras om sin pensionsbehållning enligt § 9 samt om övriga pensionsrättigheter." I de centrala protokollsanteckningarna,~~

punkt 12 står att "Beträffande vad som sägs i PB § 4 är det parternas gemensamma uppfattning att arbetstagare bör få sådan information årligen." Se vidare under 4. Information.

☐ Adresser till anställda som slutat kan hämtas via folkbokföringsregistret och köpas av Riksskatteverket. Frågan om tillgång till adresser till de som slutat kan även tas upp som ett krav i samband med upphandling av pensionsadministration.

☐ Begäran om snabb aktualisering av gamla pensionsförmåner (intjänad pensionsrätt 1997-12-31) kan tas upp i samband med upphandling av pensionsadministration. Detta för att de anställda ska kunna få kompletta uppgifter om sin pensionsbehållning i kommunen så snart som möjligt, framförallt mot bakgrund av kravet på årlig information.

☐ § 5 i PB berör ansökan om pension och att den ska ske enligt arbetsgivarens anvisningar. En förutsättning för att få ut pension är att anställningen har upphört och att personen har fyllt 61 år. Eftersom pensionsavtalet bara talar om ansökan om pension och bestämmelser om avgångsskyldighet och uppsägning regleras i Allmänna bestämmelser, måste ansökan och skiljande från anställning samordnas på ett eller annat sätt. En ansökan om pension kan i praktiken bara beviljas under förutsättning att en ansökan om uppsägning har lämnats in eller först sedan anställningen har upphört eller då den anställde har gått ner i sysselsättningsgrad. När ska anvisningar om ansökan av pension lämnas? I samband med att en anställning upphör eller då en anställd eller f.d. anställd har uppnått en viss ålder eller annat ?

I arbetsgivarens anvisningar då kompletterande ålderspension eller särskild ålderspension är aktuellt, kan även tas in arbetstagarens skyldighet att lämna vissa uppgifter enligt § 17 mom. 5 samt § 23.

☐ Ska kommunen ha en pensionspolicy/pensionsstrategi? Där kan principiella ställningstaganden tas upp för att få en enhetlig och konsekvent hantering i kommunen.

~~Det individuella valet kräver särskilda insatser vilket kommenteras under nästa avsnitt.~~

~~Lagen om offentlig upphandling~~

~~Från och med den 1 januari 1994 gäller lagen (1992:1528) om offentlig upphandling (LOU) när kommun köper varor och tjänster. LOU gäller också för bolag, föreningar och stiftelser över vilka kommunen har ett dominerande inflytande under förutsättning att syftet inte är att bedriva kommersiell eller industriell verksamhet (1 kap 6 § LOU). Det innebär att så gott som samtliga kommunala företag, med undantag av elhandelsbolagen, omfattas av LOU. LOU gäller inte vid utförande i egen regi.~~

~~Vid upphandling av tjänster gäller 5 kap LOU. Understiger kontraktsvärdet (avgifterna eller motsvarande) under avtalsperioden det s.k. tröskelvärdet, som är 1 756 000 kr, skall i stället reglerna i 6 kap LOU tillämpas (våra nationella regler).~~

~~Vid upphandling av tjänster över tröskelvärdet finns två kategorier av tjänster, s.k. A- och B-tjänster. Om tjänsten är en A- eller B-tjänst framgår av en bilaga till LOU. För B-tjänster gäller 6 kap LOU (reglerna under tröskelvärdet) oavsett kontraktsvärdet.~~

~~Extern förvaltning mot avgift av medel som är avsatta för pensionsförpliktelser är en A-tjänst eller finansiell tjänst (A 6), vilket innebär att 5 kap LOU skall tillämpas om kontraktsvärdet (värdet av avgifterna) överstiger 1 756 000 kr.~~

~~Köp av administrativa tjänster som utbetalning av pensioner m.m. är enligt vår bedömning också att betrakta som en finansiell tjänst (A-tjänst), även om det råder viss oklarhet på den punkten.~~

~~LOU är en procedurlag med totalt över hundra paragrafer vilket innebär att det krävs ingående kunskaper om lagen och dess uppbyggnad för att kunna genomföra en upphandling enligt LOU. Upphandling under tröskelvär-~~

det är betydligt enklare men även i det fallet är det viktigt att regelverket följs till fullo. Felaktig tillämpning kan bl.a. leda till skadeståndsskyldighet gentemot den leverantör som har gått miste om uppdraget på grund av felet.

Lagen och en kortfattad redogörelse för lagen och dess tillämpning kommer att läggas ut på Kommunförbundets hemsida (www.svekom.se) under verksamhetsområdet juridik (se lagar respektive vanliga frågor inom civilrätten).

3. — Individuella valet

Det individuella valet reser en rad frågor. Vissa ramar är givna i pensionsavtalet som exempelvis tidsgränser för när valet senast ska ha skett och när pengarna ska ha skickats till aktuellt konto. Se vidare bilagda tidplan. Andra frågor förutsätter en djupare genomgång för att hitta sin optimala lösning i respektive kommun. Nedanstående frågeställningar kan beaktas i sammanhanget.

☐ De ekonomiska aspekterna på hur stor andel som ska avsättas till den individuella delen kommenteras under 1. Ekonomiska aspekter.

☐ Vilka tänkbara personalpolitiska effekter kan olika avsättningar få? Ska beslutet gälla för samtliga eller vissa grupper av anställda? Kan det användas som konkurrensmedel vid personalbrist? Hur kan det eventuellt påverka viljan att arbeta allt högre upp i åldrarna?

☐ Sociala aspekter. Den individuella delen kan lyftas från 55 års ålder. Pensionsbehållning hos arbetsgivaren kan lyftas från 61 år. (Den allmänna pensionen kan lyftas tidigast från 61 år — men garantipensionen först från 65 års ålder.) Vilka effekter kan det ge om tjänstepensionen lyfts från en allt tidigare ålder?

☐ Vilka personalpolitiska effekter kan det få om kommunen ”backar” från tidigare beslut och skickar i väg en lägre procentsats nästkommande år?

Formaterade: Punkter och numrering

~~☐ Avgiften till den individuella delen ska enligt PFA betalas senast den 31 mars nästkommande år (året efter intjänandeåret). Om en avgift betalas in i början av en månad, noterar vissa försäkringsbolag avgiften först månaden efter. Andra registrerar den samma datum som betalningen gjordes. Det kan skapa missförstånd. Genom att betala in avgiften så att den senast kommer in till försäkringsbolaget den 31 mars året efter intjänandeåret, så minskas troligen frågorna om hur försäkringsbolagen räknar premietiden.~~

~~☐ Tidsramarna för valet. När måste olika beslut fattas för att hinna effektueras?~~

~~☐ Vilken administration krävs för att genomföra det individuella valet? Hur ser hela processflödet ut? Vilka andra aktörer kan tänkas bli påverkade av detta som exempelvis ekonomer, löneadministratörer, pensionsadministratörer m.fl.? Om allt går till den individuella delen kan det minska informationshanteringen etc.~~

~~☐ Hur sker valet för förstagångsväljaren, för de som redan hunnit sluta, för nyanställd fr.o.m. 2001, och för de som redan gjort ett val — året efter? Hur ska en ändring hanteras praktiskt för den som redan har gjort ett val tidigare år?~~

~~☐ Vem ska hantera valet? Kommunen eller en extern administratör? Vilka delar kan kommunen hantera själva, vilka ska läggas ut på annan? Beakta även LOU.~~

~~☐ Information om det individuella valet hanteras under rubriken 4. Information.~~

~~☐ Finansinspektionen ger ut en lista på de godkända aktörer som finns på den svenska marknaden och som handhar pensions- och fondförsäkringar. Vilka av dess är intresserade av att erbjuda sina tjänster i det individuella valet? Se Finansinspektionens hemsida www.fi.se, "Företag under tillsyn".~~

~~☐ Relationen mellan arbetsgivare, försäkringsbolag och arbetstagare. Hur ska kontraktet se ut mellan arbetsgivaren~~

~~och de försäkringsbolag som deltar i valet? Vem är försäkringstagare (arbetsgivaren eller den anställde) och vilka konsekvenser får det? De centrala parterna anger i centrala protokollsanteckningar till det reviderade pensionsavtalet att de anser att arbetsgivaren ska vara försäkringstagare. Vissa ålägganden som försäkringsbolaget har mot arbetsgivaren som försäkringstagare, kan delegeras så att försäkringsbolaget istället kommunicerar dem direkt med förmånstagaren. Hur ska ändringar kommuniceras med bolagen? Felöverföringar etc.~~

~~☐ Premiépensionsvalet kommer hanteras under samma period som det individuella valet i PFA ska genomföras. För att undvika missförstånd hos den anställde kan det ha ett värde att beakta den tidsplan som PPM arbetar efter i samband med planering av det individuella valet.~~

~~☐ Lagreglering inom området pensions- och fondförsäkringar. Centrala lagar är försäkringsrörelselagen (1982:713) samt Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd om information till livförsäkringstagare (FFFS 1998:9). Nya föreskrifter om information är dock under bearbetning. Även lag om försäkringsavtal (1927:77) samt lag om livförsäkringar med anknytning till värdepappersfonder (1989:1079) är av intresse. Kompletterande bestämmelser finns i äktenskapsbalken, föräldrabalken, ärvdabalken, kommunalskattelagen (inkomstskattelagen 1999:1229 ersätter denna, se även lag 1999:1230 om ikraftträdande av inkomstskattelagen), arvs- och gåvoskattelagen, konkurslagen samt utskönningslagen.~~

4. — Information

~~På vilket sätt ska de anställda informeras om förmåner i pensionsavtalet?~~

~~§ 4 i pensionsbestämmelserna säger att arbetstagaren ska informeras *fortlöpande* om sin pensionsbehållning och pensionsrättigheter i övrigt.~~

~~För närvarande arbetar en partsammansatt arbetsgrupp med att ta fram ”riktlinjer för hur arbetstagare bör informeras om pensionsbelopp m.m. samt pensionsrättigheter i övrigt” enligt punkt 12 i de centrala protokollsanteckningarna i PFA. Mycket av förberedelser och hantering av informationen måste dock ha skett innan riktlinjerna kommer ut eftersom vissa insatser måste ske inom bestämda tidsramar och en del lösningar förutsätter ändringar i de administrativa systemen. Nedan följer några av de frågeställningar som kan beaktas:~~

~~□ Information inför och kring det individuella valet, hur ska det praktiskt hanteras?~~

Formaterade: Punkter och numrering

~~-Om arbetsgivaren beslutar om att avsätta mer än en procentenhet av pensionsavgiften till den individuella delen ska arbetstagaren informeras om detta senast den 30 september intjänandeåret (PB § 8, mom. 2). Samma sak gäller vid beslut om att pensionsbehållning från åren 1998 och 1999 ska skickas iväg till den individuella delen.~~

~~-Valblankett.~~

~~-Information om valalternativen — hur det ska hanteras, och information om vad som händer om arbetstagaren inte gör något val? För att undvika missförstånd är det viktigt att arbetsgivarens information är så objektiv och neutral som möjligt och inte rådgivande.~~

~~-Eftersom premiepensionsvalet kommer att genomföras under samma tidsrymd kan det ha ett värde att kommentera premiepensionsvalet i informationen till den anställda. Det kan även ha viss betydelse att avvika i lay-~~

~~out och liknande så att det blir lättare för den enskilde att särskilja informationen om de båda valen.~~

~~-Den som har en pensionsgrundande anställning omfattas även av ett efterlevandeskydd. Dels i PFA, men även genom TGL-KL (tjänstegrupplivförsäkringen). För att arbetstagaren ska kunna hantera frågan om eventuellt återbetalningsskydd eller efterlevandeskydd i den individuella delen så ekonomiskt fördelaktigt som möjligt, kan kännedom om dessa förmåner ha betydelse.~~

~~-Vad kan/vill kommunen hantera alternativt vad kan en extern administratör hjälpa till med? Om försäkringsmäklare anlitas — notera att även deras verksamhet står under Finansinspektionens tillsyn.~~

~~-Hur informeras arbetstagaren om hur stor avgift som har avsatts till valt bolag? Hur ska det anges? I procent, krontal, underlag för beräkning etc.~~

~~-När ett val väl är gjort — hur ska den vidare informationen om valt pensions-/fondförsäkringsbolag hanteras?~~

~~-Kommunalrättssektionen har skrivit en PM med anledning av att kommuner fått förfrågan från försäkringsbolag som vill få ut adressregister på alla kommunanställda. Syftet har varit att skicka ut pensionsinformation med anledning av den individuella delen i PFA. Nämda PM (Utlämnande av datafil med uppgifter om anställda till AMF Pension; tillämpning av 7:16 i sekretesslagen) ligger under Kommunförbundets hemsida på adress: [www.svekom.se, juridik/komratt.htm](http://www.svekom.se/juridik/komratt.htm). Använd rullningslistan för att komma fram till dokumentet.~~

~~-För information om det allmänna pensionssystemet kan ibland Försäkringskassan hjälpa till.~~

~~Information enligt § 4 i PB om aktuell pensionsbehållning hos arbetsgivaren. Vad ska ingå i underlaget? Vilket förarbete krävs för att få med alla uppgifter som önskas?~~

~~Om prognoser om framtida pensionsbelopp används är det viktigt att ange under vilka förutsättningar som den~~

~~har tagits fram och att prognosen är en preliminär beräkning.~~

~~☐ Behållning hos aktuellt pensions-/fondförsäkringsbolag kan kommuniceras direkt med förmånstagaren. Se vidare under 3. Individuella valet "Relationen mellan arbetsgivare, försäkringsbolag och arbetstagare".~~

~~☐ De fackliga organisationerna har i olika omfattning ordnat utbildning om pensionsavtalet för sina förtroendevalda. Man har även tagit fram visst utbildningsmaterial.~~

~~☐ När är bästa tidpunkten för information om pensionsavtalet? Beroende på typ av fråga kan det vara vid nyanställning, i samband med det individuella valet, vid förändrade anställningsförhållande, vid diskussion om efterlevandeskydd/förmånstagarförordnande och liknande, då anställningen upphör etc.~~

~~☐ Vilka informationskanaler kan användas?~~

~~-lönebesked~~

~~-personliga utskick~~

~~-broschyr/informationsblad~~

~~-personaltidning/nyhetsbrev~~

~~-intranet eller motsvarande, länkar till berörda försäkringsbolag~~

~~-pensionshandläggaren eller annan personal~~

~~-m.fl.~~

~~Vilka av dessa möjligheter ska de anställda erbjudas?
Vad fungerar bäst praktiskt i respektive kommun?~~

~~☐ Några bra hemsidor med information om allmän pension m.m.~~

~~-www.ppm.nu~~

Formaterade: Punkter och numrering

~~www.rfv.se~~

~~www.pension.gov.se~~

~~försäkringsbolagens och pensionsadministratörernas hemsidor.~~

~~5. Avvikelser från pensionsavtalet~~

~~Kollektivavtalet är i grunden normerande och det är därför inte förenligt att göra avvikelse från avtalet med mindre än att det uttryckligen medges. (Avtalens normerande verkan beskrivs delvis i cirkulär 1997:047.) PFA innehåller en mängd möjligheter till avvikelser. De flesta återfinns i de centrala och lokala protokollsanteckningarna. Enligt dessa kan arbetsgivaren i vissa fall ensidigt besluta om avsteg från bestämmelserna, andra fall förutsätter en överenskommelse mellan arbetsgivaren och arbetstagaren.~~

~~Frågor i de centrala protokollsanteckningarna disponeras enbart av de centrala parterna.~~

~~6. Delegering~~

~~Pensionsavtalets möjligheter till lokala avvikelser kan ha mindre eller större ekonomisk betydelse för kommunen och den anställda. Vem i kommunen har rätt att fatta beslut i sådana frågor? Finns aktuell delegationslista? Är delegationslistan känd hos berörd personal? Se kommunallagen 6 kapitlet fr.o.m. 33 §.~~

~~7. Avgång med pension i särskilda fall~~

~~De centrala och lokala protokollsanteckningarna i PFA medger olika särlösningar. I punkt ett att man avviker helt eller delvis från PFA vad gäller pensionslösning för vissa kategorier anställda, i punkt tio att man kan träffa avtal om särskild ålderspension.~~

~~☐ Hur kan dessa särlösningar se ut?~~

Formaterade: Punkter och numrering

~~□ I vilka situationer är det rimligt att erbjuda en anställd särskild ålderspension?~~

~~□ Hur mycket får det kosta och hur ser alternativkostnaden ut för exempelvis avgångsvederlag, outplacement etc.~~

~~□ Vem har rätt att fatta beslut i frågan?~~

~~Cheflösningar~~

~~I och med att PFA 98 infördes försvann direktkopplingen mellan de som anställdes på särskilt visstidsförordnande enligt AB § 3, mom. 3 a) och rätten till visstidspension i PA-KL. Enligt övergångsbestämmelserna äger de som var anställda på särskilt visstidsförordnande 1998-07-01 eller tidigare, fortfarande rätt till visstidspension enligt bestämmelserna i PA-KL.~~

~~I centrala och lokala protokollsanteckningar till PFA, punkt 1, regleras möjligheten att träffa avtal om annan pensionslösning, helt eller delvis – än vad som följer av PFA. Det gäller för arbetstagare som är ”förvaltningschef eller arbetstagare med förvaltningschefs ställning, arbetstagare med särskilt visstidsförordnande enligt AB” samt för ”annan arbetstagare i särskilt fall”.~~

~~Om inget avtal träffas, erhåller den anställda samma pensionsförmåner som övriga anställda.~~

~~Frågor att beakta vid avvikelse från PFA:~~

~~□ Behövs någon särlösning av rekryteringsskäl?~~

~~□ Vad ska särlösningen vara till för? Enbart en förstärkning av tjänstepensionen? Som fallskärm vid anställningens upphörande?~~

~~□ Går avvikelsen att försvara mot övrig personal, mot politiker, mot allmänheten?~~

~~□ Ska förmånen vara antastbar eller inte?~~

- ~~Ska det finnas ett "tak" för intjänandet?~~
- ~~Ska förmånen utgöra ett tillägg till PFA eller helt ersätta förmånerna i PFA?~~
- ~~Ska chefslösningarna vara lika för alla chefer på en viss nivå, eller accepteras individuella lösningar? Vilka chefer berörs? Gör det någon skillnad om individen är tillsvidareanställd eller har ett särskilt visstidsförordnande?~~
- ~~Ska åldern vid tillträdet påverka pensionslösningen?~~
- ~~Ska förmånen i form av "fallskärm" innehålla någon form av inkomstsamordning? Ska den villkoras i övrigt?~~
- ~~Beakta skattekonsekvenser både för individ och arbetsgivare.~~
- ~~Beakta förmånens värde i förhållande till lön.~~
- ~~Formalia kring uppgörelsen.~~
- ~~Beakta kringkonsekvenser även på lång sikt. Är avtalet skrivet så att det fungerar även om nuvarande pensionsavtal (PFA) revideras? Vad händer om den anställda sägs upp p.g.a. personalbrist, personliga skäl eller avskedas? etc.~~

~~Frågor~~

~~Frågor med anledning av detta cirkulär besvaras när det gäller~~

~~lagen om offentlig upphandling av Ulf Palm tel: 08 – 772 44 32~~

~~pensionsavtalen av Åsa Holmén tel: 08 – 772 47 26, Anna Lind tel: 08 – 772 47 55 och Cajsa Linder tel: 08 – 772 47 64~~

~~pensionsmedelsförvaltning av Ulf Lennartsson tel: 08 – 772 47 21~~

~~redovisning av pensioner av Anders Nilsson tel: 08 – 772 42 35~~

~~skattefrågor av Jan Svensson tel: 08 – 772 42 29~~

SVENSKA KOMMUNFÖRBUNDET

Förhandlingssektionen

Staffan Löwenborg _____

_____ **Cajsa Linder**

Bilagor

Tidplan